

SZŐLŐBEN.

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án
Előfizetési díj. Egész évre 4 kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
CSOMOR KALMÁN.

A szőlész helyzete.

A sok bajjal küzdő szőlősgazdákat ismét csapás érte; április hó 27-én viradóra a szőlők fakadásai sok vidéken elfagytak, s így az évi remény a jövedelem: egy hajnal fagyja által megsemmisített.

Egyszer fagy, másszor a jég teszi a szőlők termését tönkre. A lisztharmat, a szőlőpenész és peronoszpóra ellen állandóan kell védekezni, és tetemes kiadásokat tenni ha azt nem akarjuk, hogy azok a termést meg ne semmisítsék.

S ha végre a gondviselés a jég és fagytól megőrizte, a gazda nagy kiadással járó védekezéssel szőlőjét megmentette, és nagy gonddal megszüretelte pinczébe hordatta, következik a legelszomorítóbb állapot az, hogy *borvevők nem jelentkeznek*; s a borok értékesíthetetlenül fekszenek a pinczékben.

Van-e azután ember, aki a szőlősgazdának ezt a súlyos helyzetét irigyelné?

Elösmerjük, hogy a gazdálkodás egyéb ágai is veszélyekkel járnak; még sincs egyetlen gazdasági foglalkozás, mely a szőlész helyzetét megközelíthetné.

Daczára eme rettenetes küzdelmes helyzetnek, egyetlen gazdasági ág sincs az állami megterhelésekkel úgy sújtva, mint a szőlészet.

Nem tekintik azt, hogy a védekezés mily nagy összegeket vesz igénybe; — nem azt, hogy mily elemi csapásoknak van kitéve. Megterhelik először a szőlőt jövedelmi magas adóval, a bor fogyasztási és regále adóval, s mindezek tetejébe behozzák az olasz borokat és a törökországi csemege szőlőket.

Csudák-csudája, hogy ennyi csapás, kiadás és állami súlyos megterheletés alatt: a szőlészet a szószeros értelemben össze nem roskad!

Oly sokszor el-elgondolkozom, hogy miért nem részesül a szőlészet hasonló védelem és támogatásban, mint a mezőgazdaság egyéb ága.

Sok üdvös intézkedések tételnek a mezőgazdaság érdekében; keresik az utakat módokat, hogy a termékek jobb értékesítésben részesüljenek; csinálják a törvényeket, hogy a hazai ipar a külhoni által el ne nyomattassék; — a munkás kezeknek a megélhetés biztosítatik. Sok minden dicsérendő és üdvös intézkedés történik, és sok irányban tételnek javaslatok, de azon érdemben, hogy a szőlészetet súlyosan terhelő állami terheken könnyítés történék, semmi életjel, a kezdeményezésnek leggyengébb árnyéka sem látható.

Mikor állanak elő már ezzel a megdönthetetlen igazság kijelentésével, hogy a szőlészet az öt manapság terhelő adókat nem bírja el?

A fővárosi napi lapok minden irányban kiterjesztik figyelmüket, de a szőlészet borászat érdekében legalább azon irányban, melyben kívánatos volna, nem nyilatkoznak.

Nem igen olvassuk azt, hogy a bor oly magas fogyasztási és regále adót nem bír meg.

Pedig mily kézzel fogható ellenvetést nem tűrő állítás az, hogy a 28—32 korona értékű bort, 12—14 korona fogyasztási és regále adóval megterhelni nem egyéb, mint ezen gazdasági ágat agyonütni.

Mindaddig, míg ezen magas terheken nem könnyítenek, lehetetlenség a borfogyasztást a régi állapotába visszavenni.

Ezelőtt a magyar ember bort ivott; amióta fogyasztási és regále-adó életbe lépett, a pálinka ivásra fanyarodott.

Igazán megdöbbenő jelenség, hogy azon érdemben, miszerint a borfogyasztást nyugtázó állami terhek megkönnyebüljenek: semmi jel, semmi mozgalom.

A kiket a vidék, a talaj, a helyzet szőlőtermelésre utalt: megdöbbenve látják ezen jelenséget.

Kérdik, és kérjük mi ennek az oka? Egész egyszerűen az, hogy azok, akik az ország sorsát intézik, kevesen vannak arra utalva, hogy kizárólag a szőlészetből vegyék jövedelmüket.

A mezőgazdaságban a nagybirtokoknál, a szőlőművelés mellékes oly gazdasági ág, melyre kevés súlyt fektetnek. So-

kán inkább fényezésnek tartják a szőlőt, s így őket a nagy bajok, a nagy gondok kevésbé érintik.

De minket sok ezer és ezer polgártársunkat, akiknek egyedüli jövedelmünket a szőlőszet képezi: nekünk ez mindenünk.

Magunknak kell tehát a saját jól felfogott érdekünket erősen képviselnünk, s megragadni az alkalmat alkalomadtán.

Ez alkalomadta idő az országgyűlési képviselő-választás.

Ha kereskedő iparos programot kíván a jelölttől, kívánjunk mi szőlészek is programot; s követeljük, miszerint vegye fel programjába, hogy a borokat erősen sujtó állami terheken könnyíttessék.

S csakis arra adjuk szavazatainkat, akik ezt komolyan megígérik. S vigyázunk reá, hogy azt meg is tartsák.

Ezen elfoglalt álláspontunkat senki sem tarthatja jogtalanul, mert ha minden ága a kenyérkeresetnek, helyzetének javulását kívánja: elítélhet-e bennünket valaki, ha mi is tarthatatlan helyzetünk javítására törekszünk? . . .

A f a g y.

A gazdák első réme a fagy e hó 27-én reggel viradóra sok vidék szőlőjét megszüretelte.

A fagy elleni védekezésről sok cikket összeirtak. Végeredményében abban lyukadtak ki, hogy a tavaszi fagyok ellen füstöléssel lehet védekezni.

Természettanilag sok valószínűség van ezen felfogásban; mert ha szőlőinket füsttel fedjük: *a fagy kevés kárt tesz.*

De hát ez oly védekezési eljárás, mely csak kevés helyen vihető keresztül.

Nem vihető keresztül általánosságban a szőlészek indolenciája végett; s azért, mivel a szőlők legtöbbje hosszú keskeny alakú.

Négyszögletes nagyobb területeken határozottan lehet a füstöléssel védekezni. A füstölésre előkészített anyag azon oldalon gyujtatik meg, mely oldalról a szél fuj, hogy így a füst a szőlőterületet védje.

Tehát akinek ilyen területű szőlője van: az a fagy ellen füstöléssel védekezzék.

Az okozott fagykárok mutatják meg az utat a gazdának, hogy miként lehet a fagykárt lehetőleg kikerülni.

Lehetőleg mondom, mivel volt és van rá eset, hogy a fagy úgy lapos mint hegyoldokon, sőt a hegytetőkön levő szőlőket is tönkre tette és tönkre teszi.

Ha a fagy csendes időben van: akkor rendszerint a lapos

helyeken levő szőlők lesznek áldozatai. Ha az nagy és pedig éjszaki széllel jön: akkor azután hegy-völgy egyaránt elfagy.

Tehát a rendszeres fagy illetőleg azon fagy ellen, mely szél nélkül történik, van védekezési eszköz.

Áki tehát rendszeres károktul megakarja védeni magát, jegyezze meg jól, *hogyan lapos helyre szőlőt ne illessen.*

Ez az első és főszabály.

A második védekezési eljárás a késői metszés.

Mit tapasztaltunk a jelen fagy után azt, hogy ahol a szőlőt ősszel vagy kora tavasszal megmetsztették: *ott a fagy nagyobb fakadásokat talált; tehát a kár telemesebb.*

Ahol későn metsztettek és még e fakadások nem törtek elő; a kár sem lehet nagy.

A harmadik védekezés a szőlőfajok megválasztása. Amely szőlőfajok csapn hozzák termésüket, ha azokon a rügyek elfagynak: *akkor a termésnek vége vagyon.*

Azon fajok azonban, melyek kopasz fej művelés mellett is hoznak termést, azaz a tőke fejezetében levő alsó rügyek is termést rejtene, ha a fagy után újra metszetnek meg, mindig hoznak annyi termést, *amennyi legalább az évi kiadást fedezi.*

De a földolog ebben az, hogy ezek oly hajtásokat hoznak, melyeken a termőrügyek beérnek és a jövő évi termés biztosítva van.

Összefoglalva:

A füstölés alkalmas fekvésű és területű szőlőkben eszközölhető sikerrel. A fagy elleni védekezés legbiztosabb eljárása az, ha lapos helyekre szőlőket nem telepítünk.

Az emelkedett helyen eshető fagy károkat legjobban ellensúlyozhatjuk, ha szőlőtőinket tőke-fej műveléssel kezeljük, és oly fajokat ültetünk, melyek a tőkeből is termést hoznak.

Ilyenek e sok közül: a kadarka, kövidinka, mézesfehér, olaszrizling, furmin stb.

Ez a mi tapasztalatainkon szerzett tanácsaink.

Tartós-e a zöldojtvány?

Esetről-esetre a felszínre dobnak egyes dolgokat az emberek, melyek teljesen alkalmasak, hogy a szőlősgazdát zavarják.

Ezt leginkább a műkedvelő szőlészek teszik, akik látnak hallanak valamit, azután tollal a kezükben csapják a nagy lármát.

De sok kárt tettek már ezek a tudakos szőlészek! . . . De kár, hogy az okosak az ilyen tudakos szőlészeknek megengedik a hírlapok terén kontárkodni.

Most ismét azt kezdik hirdetni, hogy a *zöldojtványok nem adnak tartós tőkétet*, s azt állítják, hogy csakis a fásojtvány ad biztos állandó tőkét.

Szeretnék ezeknek a jó uraknak fűgét mutatni. De hát olvashatják, és így *szélotomat* érem.

Nevetséges állítás ez, hogy a zöldojtványok nem adnak állandó tartós szőlőtökét. . . .

Hiszen a valóság maga megdönti állításukat. Mi is rendelkezünk 10—12 éves zöldojtványokkal, melyek életerős tőkékkel bírnak. De vannak ezeknél idősebbek is már egyes helyeken.

Ha azt mondanák az illetők, hogy az elültetett zöldojtványokból több visszaesik és elhal, mint a gyökercs fásojtványokból, ennek volna értelme. De hát ennek is meg van a magyarázata

A zöldojtványok ültetésénél egyesek nem fejtenek ki kellő gondos-ságot. Nem választják meg az alanyt, nincsenek figyelemmel arra, hogy a zöldojtványok beérettek legyenek.

Nagyon természetes, hogy azután az életképtelen éretlen zöldojtvány megsemmisül; — s ha azalany nem alkalmas, akkor a tő vissza esik. Különösen ki vannak ennek azok téve, *akik vásárolt zöldojtványokkal telepítenek.*

Ellenben az ép egészséges valódi ripária-portáliston nemesített zöldojtvány életképes. A tőke tartossága ellen jogos panasz nem tehető. Szóval ez teljesen tőkéletesen alkalmas és tartós tőkét ad.

Csakhogy a zöldojtás előállítását illetőleg sokkal nagyobb gond volna arra fordítandó, mint azt rendszeren sokan teszik.

Először az alanynyal kell tisztába lenni. Másodszor a vidék éghajlati viszonyaival, — harmadszor a telep fekvésével, és végül kiváló gond fordítandó arra, hogy az ojtványok rendszeren és öntudatosan kezeltessenek és tisztogattassanak.

Az unalomig sokszor elmondottuk már, hogy egyedül a ripária-portálist az alkalmas alany a megfelelő talajában, és épen az a hiba, hogy sokan erre nem gondolnak nem figyelnek.

Nem azt keresik, hogy valódi-e? csak azt, hogy olcsó legyen.

Ez az első ferde ut, mely később megboszulja magát. Aki valódi ripária-portálist alanyon nemesített zöldojtványt nem látott, fogalma sincs arról, minők ezek az ojtványok.

Szópek, erősek, dusan fejlődtek, beérettek és teljes forradásuak. S mindez onnét van, mivel a ripária-portálist rendszeren dusan fejlődésü, és ezen fejlődése növeszti, érleli meg, s ad teljes forradást.

Az egyéb ripáriák kisebb fejlődésüek, sőt nem ritkán silány vékony hajtásokat hoznak, melybe azután a gazda a vékony, silány, nemes galyat beerőszakolja. Ebből lesz azután a *törpe, satnya ojtvány.*

Különösen a nemesítés után fejlődik nyomoruságosan.

No azután az ilyen gyatra zöldojtványokat nem szabad a gyönyörű fejlődésü zöldojtványokhoz hasonlítani; valamint nem helyes az összes zöldojtványok felett általános elítéltetést hangoztatni.

Magam is azt mondom, hogy a silány zöldojtványt elültetni káros. Iparkodjék tehát a gazda saját jó telepén készíttetni zöldojtványát. Így aztán nyugton várhatja fáradsága gyümölcsét.

Ismét az ékojtásról.

Évek mulnak el az új szőlőkultúra felett, s így naponként évenként van alhalmunk meggyőződni arról, hogy a kezdetben alkalmazott ékojtással készített szőlők még manapság is élnek; s fejlődésükben szemben az egyébként eszközölt nemesítésekkel: *nincsen semmi visszaesés.*

Daczára ennek a kézzel fogható bizonyítéknak, most is sok ellenese van.

Nem vonják kétségbe azt, hogy alkalmas időben elég nagy a fogamzási százalék; de azt kifogásolják, hogy az alany szárnyai nem forradnak a nemes gallyhoz, és az így maradt hézagon át a seb fenésedést kap, mely előbb-utóbb a tőke életét semmisíti meg.

Nohát ez ellen én mindig sikra szálltam, s most is azt mondom, hogy az így nemesített életerős tőkék döntik meg ezen állítást.

De hát nem azért védem az ékojtást és szólok fel mellette, mintha azt ajánlanám, hogy valaki szőlőjét így telepítse; mert erre legalkalmasabb a *kész ojtvány.* De azért, mivel ezen nemesítési eljárás sohasem mehet ki teljesen a gyakorlatból, — mivel a gazda egyszer-mászor igénybe venni kénytelen.

Van eset reá, hogy új fajt akarunk szaporítani; *arra egy egyedüli eljárás a helyben eszközendő fásajtás.* De egyéb körülmények alkalmával is igénybe veszi a gazda ezen nemesítési módozatot.

Én ugyan a régi egyszerű eljárással is bátran merem eszközölni az ékojtást: de azok meggyőzésére, akik az ékojtást az oldalon támadó két kis sebhely végett nem ajánlják: mondom el e következőt.

Azt nem vonják kétségbe, hogy alkalmas időben eszközölt ékojtásnál az eredmény elég jó; azt is elismerik, hogy a megeredt ojtás rendkívül dusan fejlődik. Ha azt elösmerek, hát ne aggódjanak a két oldalon jelentkező kis sebhelyért sem, mivel azt is kikerülhetik, ha az ékojtásnál következőképen járnak el.

Az alany vesszőt ne vízszintesen vágjuk el és ne hasítsák be, hanem vágjanak azon egy szabályos ék-helyet, mely elég hosszú illetőleg sudaras legyen.

Azután vágjanak a nemes gallyon egy hasonló éket, mely az ék helyét betölti. Azután ezt tolják be az ék helyébe; s így az alany szárnyai a nemes ék vág lapjához illenek, oda forradnak. Így azután a forradás beállta után a nemes gallyon nem lesz sebhely, és az alany szárai nem lesznek vastagok.

Ezen eljárásnál azután érvényesíthetik a Láczy-féle hézagos oltást, melyet ugyan már leirtam, de jobb megérthetés végett ismételen, mely abból áll, hogy mielőtt az éket az alanyon eszközölt ékhelybe bealkalmazná, az ék két oldalán, ott ahol az ék kezdődik, ahol vastagabb (nem a hegyénél) két kis kivágást eszközölünk.

Ezzel én is tettem ez évben nagyobb kísérletet. Ezzel ezt érnök el, hogy a forradás az eszközölt kivágásnál kezdődne, s erősebb fejlődéssel hatna tovább.

Az ékojtást alkalmazni tanácsos akkor, midőn különleges fajokat

kivánunk szaporítani. Mivel egy szál vesszőből annyi tőkét lehet készíteni, amennyi ép rügy rajta van. S így a fajokat gyorsan lehet szaporítani.

Ékojtást helyes alkalmazni ott, ahol az előző évi rosszul sikerült ültetésben nagyobb hézagok vannak.

Ott a hiányok gyökeres vagy sima vesszőkkel foltoztathatók, s a második évben ékre benemesíthetők. Különösen ott lehet azt alkalmazni, ahol a talaj felette kötött, és így a döntés nagy nehézséggel és sok költséggel jár.

Az ékojtás meggyedés esetén rendkívül erősen fejlődik, és a második évben már szép termést ad.

Nedves talaj javítása.

Tévednek, akik azt hiszik, hogy csak a lapos helyen lehet a talaj oly nedves, mely a ripária-szőlő fejlődésére hátránnyal bír. Lehet a talaj kevésbé emelkedett dombon, vagy hegyoldalokon is, de leginkább a fensikon akkor nedves, ha az altalaj nem jó víz átérésztő.

Tudjuk, hogy az agyag a legrosszabb víz átérésztő; tehát az erősen agyagos vagy agyag talaj rendszeren a szőlőre nézve tulnedves.

Ezeken ha nem segítünk, a vesszők gyökerei előbb megzabálnak, azután életképességüket veszítik, melynek eredménye a tőkék visszaillesése lesz. Az ilyen tőkék levelei kezdenek elfodormentásodni, míg végre a gomba a gyökérzetten tanyát üt, ot tovább fejlődik, és végre a csekély vegetációval bíró tőkét hatalmába keríti és kiöli.

Ha a gazda ezt tapasztalja, ezen segitenie kell.

Segiteni a legolcsóban a következőképen lehet.

Alig van szőlő, melyben fekvésében legalább egy kis lejtje ne legyen.

Tehát a hegyoldalban lévő szőlők talaját úgy lehet a feles víztől megszabadítani, ha a szőlőben vízszűrőket készítünk, és azon át a vizet leeresztjük.

A vízszűrő úgy készül, hogy a szőlő közepén végig felülről lefelé, egy legalább 160—200 centiméter mély és legalább 80 centiméter széles árkot ásunk, és azt félig kövel tele rakjuk.

Azután a szőlők csatornájában szintén hasonlóan, bár kevésbé keskenyebb széles s kevésbé mély gödröt ásunk, és azt félig kövel tele rakjuk. Ezt a csatornát azután a szőlő közepén lévő fő levezető csatornába vezetjük.

Eső esetén vagy egyébkor is, a csatornákban lévő feles víz a csatorna viz szűrűjén a fölévezető csatornába folyik, s így a szőlő a reá nézve feles és káros nedvességtől megszabadul.

Ahol erre szükség van, ezen eljárás a szőlő életét biztosítja.

Fensikon szintén van némi esése a talajnak, ha azonban nem volna, azon úgy segítünk, hogy az árok ásásnál csináljunk némi vizesést.

Lapos helyeken, hasonlóan az árokkal kell csinálni a vizesést, és a vízszűrő végén egy nagy és mély emésztő gödröt, ahonnét az egybegyűlt víz elpárolog.

Ahol kő bőven van, a vizsűrű a mondott eljárással készítendő. Ahol azonban kő csak felette nagy költséggel szerezhető be, ott lehet agyagból égetett levezető csöveket, az úgy nevezett alagcsöveket alkalmazni, mely szintén nem felette drága.

Szerencsések azon talajok, ahol ezen munkálat kiadásainak költségeit sem kell viselni.

Apróságok.

Rossz eredmény a döntéseknél. Tavasszal sokszor tapasztaljuk, hogy az őszzsel ledöntött tőkék tavaszon nem hajtanak ki.

Ez abból származik, mivel mindazon ledöntött tőkék, melyeknek alanyai többé-kevésbé hézagosan voltak beérve: a télen át tönkre mentek.

Tönkre mentek azért, mivel a föld az éretlen életképtelen anyagot megemésztette.

De megtörténik az is, hogy az őszzsel ledöntött és elég helytelenül megmetszett tőkét, az esős idő a sár tönkre tette. Nem ritkán megtörténik az is, hogy a ledöntött megmetszett tőkét röges földdel fedjük be, s így a száraz télen át a rögek mellett a hideg tőkécskéhez bejut, s azután ott a rügyet megfagyasztja.

Mindezek arra tanusítanak bennünket, hogy helyesen csak az cselekszik: aki a zöldajtványok döntését tavaszon eszközli.

Először nem dolgozik a döntéssel hiába, mert tavaszon látja, hogy melyik zöldajtás hajt ki, s csak azt dönti le.

Leghelyesebb eljárás az, ha a zöldajtványt őszzsel helyben a föld alá takarjunk akkor, mikor a föld porhanyós. És azt csak télen át vesszük fel.

A takarást különféleképen lehet eszközölni. Lehet ugyanis, hogy a zöldajtványt meghajtva csak az ojtásnál helyezzük a föld alá, lehet ugyanis, hogy az egész ojtványt végig fektetjük a sorba és a földet fedes alkalmával ráhuzzuk.

Helyes-e az alany rügyeinek leszedése? Sokan úgy szokták elültetni a sima zöldajtványokat, hogy az alanyról a rügyeket lecsipkedik helyesebben mondvá kiirtják és úgy ültetik el.

Ezzel az eljárással azt célozzák elérni, hogy az ojtványok csak az alsó rügyből hajtsanak gyökereket, hogy így a talpgyökér megerősödjék.

En ezt az eljárást okos kiindulási pontnak tartom, de nem helyeslem azt, hogy az összes rügyek irtassanak ki.

Ha csak az alsó rügy hagyatik meg gyökérbépződésre, az ojtvány későn fejlődik, mivel a föld oly mélyen csak később melegsik fel.

Ugy kell tehát eljárni, hogy az alanynak csak felső rügyét kell kiirtani eltávolítani azért, hogy az oldal és talpgyökerek erősödjenek.

Hasonlóképen kell elültetni az alany vesszőket.

Különösen helyes eljárás ez, az előgyökereztetett vesszőknél, ahol ültetéskor a rügyek legnagyobb részben megvannak indulva.

Az ojtógallyak szállítása. Nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a zöldojtáshoz szükséges gallyakat nem lehet szállítani. Az a sok panasz, mely az ily szállítás közül felmerült onnét ered, mivel a zöldgallyak szállítását illetőleg csomagolását helytelenül eszközölték.

Egyesek úgy jártak el, hogy amint a zöldgallyakat megszedték, minden tisztítás nélkül a levelekkel együtt becsomagolták, s hogy ki ne szikkadjon: meglocsolták.

Éppen az ellenkezőjét érték el ezen eljárással, mint amit terveztek.

Az egymásra csomagolt megnedvesítet levelek bemelegedtek, sőt be is gyultak, s így a vesző életképességét tönkre tették.

A zöld gallyat úgy kell szállítani, hogy azok leveleiktől megfosztandók, valamint a gyenge hegyektől is; azután nedves ruhába úgy csomagolandó, hogy egy sor gallyra egy sor egyenlő rövidre metszet üde szőlővesző teendő.

Ezen közé helyezett vesszőkkel az éretik el, hogy a zöld gallyak nem érintkeznek nagy mennyiségben egymással, nem melegedhetnek fel, s így nem romolhatnak el.

Igy csomagolva a zöld gallyak 2 napon át is kár nélkül eltarthatók.

Régezte az egyik napról felmaradt zöldgallyakat sem használták másnap, pedig a gallyakat napokon át ellehet tartani úgy, hogy a levelektől megtisztítva a pinczébe rttkán a földre elteritjük.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Az idő elérkeztével azon kérdést teszem: föltétlenül szükséges-e a liztharmat ellen védekezni addig is, míg a liztharmat föl nem lépett?

Ha igen: mikor és miféleképen? és mily arányban kell a meszet kénporral keverni, és minő meszet kell alkalmazni: ojtott vagy ojtatlan meszet?

Továbbá czélszerűbb-e a kénpor vagy a kénmáj használata, avagy az Aschebrandt-féle pornal maradjunk?

Bpest.

Dr. K. K.

Felelet. — A liztharmat elleni védekezéssel őszintén szólva nem vagyunk tisztában. Ki az ellenkezőjét állítja: az nagyképszerűsködik.

A liztharmat kártékony föllépése új keletű. Csakis a múlt évben lépett fel kártékonyan.

Igy tehát nem volt reá alkalmunk, hogy a védekezés fölött igazi megállható bírálatot mondjunk. Mert akik bírálatot mondtak, azok után még nem indulhat a nagy szőlészet mint olyan után, mely biztos sikerhez vezet.

A tudományos könyvek, külhoni iratok nyomán, csakis nyomán: a ként jelentik ki oly szernek, mely a liztharmatot kiöli.

Kiöli azért, mivel a kén a gombák megölője; a lisztharmat pedig szintén a gombafajokhoz tartozik.

Ismétlem, hogy e tekintetben megállható gyakorlati tapasztalat hazánkban nincs.

Elmélet és kísérlet még az egész.

A lénpor mindenestre kiölheti a lisztharmat gombáit, a mész pedig alkalmas a kénport a hajtások-, levelek- és bogyókra reátapasztani.

Miután a méstől azt várjuk, hogy a kénport leragassza, mivel pedig az ojtott mész a rézgáliczot leragasztja, s mivel a meszet meszeléseknél és a peronoszpóra elleni védekezésnél is ojtott állapotban használják, önként következnek, hogy a kénporhoz adandó méshnek is *ojtottnak kell lenni*. De hát nem így van, ha a mész beojtatott, még nedves állapotban tartatik tapadó hatással bír. De ha az ojtott mész kiszáritatnék aczélből, hogy megtörhető legyen: elvesztené tapadó hatását, s a levelekről leporzanék, nem tapadna oda, és nem tapasztaná a kénport sem oda.

De ha ojtatlan állapotban töretik porrá és így hintik a szőlő lombozatára az első reggelen a harmat a méshport megojtja, illetőleg a méshpor a harmat cseppekben feloldodik, s a feloldott folyadék azután a kénport is leragasztja.

Csakhogy a meszet akkor kell lisztté törni, mikor használni akarjuk, nehogy a levegőben lévő nedvesség által feloldodjék, azután megszáradva a lombozatról lehulljon.

Ha pedig a liszté örlött vagy törött meszet rögtön nem használjuk, akkor légmentesen kell elzárni és eltenni.

Miután a rézgálicznál egy—két kilo mész egy hektoliter folyadék tapadására elégséges, azt kell fölteni, hogy a méshből is **elégséges** annyi amennyi a kénpor.

Az Aschenbrandt por hatása sem lehet jobb mint a kén-méshporé, hiszen abban is kén a főalkatrész. Lehetne azt is egész bátran alkalmazni, *ha az árak oly rettentő magasak nem volnának*; de ez késztet a mész és kénpor általunk egybekevert használatára.

Ami kénmájat illeti, az szintén kénből van előállítva, melyhez egy nagyobb rész hamuzsir van adva.

Ha tehát a kénpor a lisztharmat gombáit kiöli, s miután a kénmáj a hozzáadott hamuzsirrrel vegyítve tulajdonságából mit sem veszít; s miután a szóda a rézgálicznál is mind közömbösítő és tapadó anyag használatik, a szóda pedig a hamuzsirhoz közel áll, önként következik, hogy *a kénmáj oldat a lisztharmat elleni óvszerül be fog válni*.

A kénmáj felette könnyen oldódik, a vele való elbánás igen könnyű. Csakhogy a kénmájat nem egész darabokban kell a nagyobb mennyiségű vízbe beönteni és összekeverni.

Ha a kénmáj hatása jónak bizonyul, annyiban lesz alkalmasabb a kénpornál, mivel ennek permetezéséhez: a peronoszpóra fecskendő alkalmas; vele bánni a munkás nép már jól tud.

A kénmájból egy hektoliter vízre szerintem 2 kilo kell. Különbö a mennyiség adagolását az eredmény fogja mutatni. Azért kell nagyobb

perczen mint a rézgáliczból, mivel a kénmájban csak $\frac{1}{2}$ kén van; a többi hamuzsir, vagy szóda. De czélszerű legalább azért, hogy a permetezés látható legyen, a kénmájhoz ugyanannyi ojtott meszet adni, és így együtt feloldva alkalmazni.

Ezek után azon kérdésre felelünk meg, hogy mikor kell permetezni?

Akik az ellenszert árusítják, azok azt ajánlják, hogy minél előbb és minél többször kell használni azért, hogy több anyagot adjanak el. Én aki a védszereket veszem az eladókkal ellentétben azt czélozom, hogy minél kevesebb kiadásom legyen s oda törekszem, hogy minél kevesebbet vagy éppen semmit sem védekezsek.

A lisztharmat betegség nem oly rohamosan terjedő mint a peronoszpóra; s nem oly természetű mint az. Mert ha a peronoszpóra föllépésének eleje nem vétetik, illetőleg ha föllépett s azonnal ki nem pusztítatik: *a meglámadott részeket menthelleniül tönkre teszi.*

Ellenben a lisztharmat lassabban terjed, s ha föllépett, még akkor is kiölhető úgy, hogy a szőlő megmenekül a bajtól. Azért tehát én akkor védekezem a lisztharmat ellen, mikor az föllépett.

Mert míg az sincs megállapítva, hogy a lisztharmat minden évben rendszeren föllép-e. S ha nem lép fel: akkor szerintem nincs értelme a védekezésnek.

Ez az én nézetem. De reá tukmálni senkire sem akarom. Járjon el mindenki tetszés szerint; de én csakis akkor védekezem: *ha annak szükségét látom.*

Én ezt azért is tehetem, mert én naponként szőlőmben járok-kelek. S így látok mindent.

Aki hasonlóképen van, vagy olyan vinczellérje van, aki a lisztharmatot ösmeri, *egész bátran követel engem.* Aki heteken át nem látja szőlőjét s nincs értelmies vinczellérje: *hát az védekezzék előre.*

Hiszen kérem minden irka-firka, ajánlgatás és dikcziók daczára is a peronoszora elleni védekezést is rendszeresen csak egyszer, az idő fölmelededése alkalmával teszem meg. Az előirt ajánlott másodszori és harmadszori permetezést pedig csak szükség esetén, a peronoszpóra föllépte esetén eszközlöm.

Ha nem volna 40 hold ojtványszőlőm, s ha nem volna különböző helyeken: még az első permetezést is csak szükség esetén tenném.

De hát ily nagyobb mennyiségű s különböző helyen levő szőlőket habár több permetezővel rendelkezem is: *nem lehet pár nap alatt elvégezni.* Azért eszközlöm az első biztosító permetezést.

Az egész csak felelet és nem tanács; mert tanácsolni lelkiismeretesen azt lehet: *amiben biztosak vagyunk.* A lisztharmat elleni védekezést még nálunk teljesen senki sem ösmeri, tehát lelkiismeretesen nem is tanacsolhat.

De szakértelmünket hívva segélyül, az elméletileg helyesnek talált megállapodást követjük. Azért mondom el azt, *hogy én miként járok el; aki jónak látja kövessen.*

Azt hiszem, ezen kérdésben jövőre már megállapodást szerzünk, és állást foglalunk.

Még azt, hogy aki kisebb mennyiségben kíván kénmájat vásárolni, azt Kecskeméten Majerffi Zoltánnál is beszerezheti. De beszerezheti bármelyik draguistánól Bpsten.

Befejezésről azt kell megjegyeznünk, hogy a múlt évi tapasztalat arra tanított bennünket, hogy a lisztharmat a homoki szőlőket jobban erősebben megtámadja, mint a hegyi ojtványokat. Azért tehát a védekezés a homokon nagyobb figyelmet éberséget kíván.

Kérdés. A jégverés okozta károk kikerülése végett nálunk a hegyközség viharágyúkat akar beszerezni, és annak árát a gazdákra akarja kivetni.

Helyesnek találja e Szerkesztő ur a viharágyuk felállítását? Fog-e az csakugyan védelmet nyújtani?

Kölesd.

F. G.

Felelet. Hogy fog-e a viharágyú a jég ellen védelmet nyújtani; gyabornlatból mi még nem tudjuk. De az tény, hogy más országokban már nemcsak kísérletet tettek vele, de azt állítják, hogy vele a jégveréstől a vidéket megvédték.

Állítják, — tehát hiinni kell. S ha jönnek bizonyult: nekünk sem szabad tőle elzárkózni. Kísérletet kell tenni, hátha sikerül!

Csak hogy azt tanácsolom, hogy az ágyuk beszerzése előtt kérjenek a kormánytól egy szakközeget, aki megfogja jelölni a helyet: ahol azok felállítandók lesznek.

Kérdés. A kénmájat helyes lesz-e összekeverni a rézgálicz oldattal, s így vele együtt permetezni, hogy ezen együttes védekezéssel munkában megtakarítást érnünk el?

Miskolcz.

F. G.

Felelet. Mi meg nem próbáltuk. Nem is ajánljuk. Tessék csak a kénmájjal magában permetezni.

Künn a szőlőben.

Az első kapálás előtt vagy után össze kell járni a szőlőt és megnézni: nem-e hajtottak ki az alany veszők? Ha igen, azok kérelhetlenül levagandók: nehogy az alany illeténi előtörésével az ojtvány nemes részének fejezete visszaessék.

Sokszor megtörténik, hogy a csapokon lévő rügyek egy vagy más okból elromlottak nem hajtanak ki, ezektől is meg kell tisztítani a tőkét. Hiszen ez még arra sem alkalmas, hogy esztendőre termő vesszőt hozzon.

Különösen a zöldajtásokkal lett telepítésnél, de leginkább a döntéseknél megtörténik az, hogy a tőke fejezete a rendesnél magasabb.

Erre különös figyelmet kell fordítani, és azokat földdel kell egészen a fejezetig betakarni azért, mivel az ilyen szabadon álló magasnyaku tőke rosszul gyengén fejlődik, és legtöbb esetben a hőváltozás következtében hosszában megreped. A repedt tőke életének pedig beharangoztak.

Amint a hajtások valamennyire fejlődtek, következik a zöldtisztogatás.

A zöldtisztoztatás kétféle. Eszközölhető alany veszőn azért, hogy a meghagyott hajtások dusabban fejlődnek, eszközendő a termő tőkénél azért, hogy a feles hajtások a tőke erejét ne fogyaszszák.

Az alany veszők tisztogatása azonban nagy megfontolást kíván, mert ha a dus fejlődésű ripária-portális, alkalmas talajban van: a tisztogatás után magasra fejlődik már akkor, mikor még ojtógalylyal nem rendelkezünk. S mi lesz ekkor? az, hogy a nemesítést felette túl magasan kell és lehet eszközölni, pedig ez egyáltalában nem előnyös.

Az alacsony ojtás jobban és tőkéletesebben fejlődik, mint a magas ojtás.

Azért tehát a ripária-portális alanyveszőt nem tancsos zöldtisztoztatásban részesíteni, csakis azon esetben, ha gyökeres kalapácsos zöldojtványok készítése végett egy szál fásveszőt a földön végig huztunk.

Ez esetben a tő ereje a lehuzott vesző hajtásainak fejlesztésére is igénybe vétetik, ez esetben lehet a tőke felesleges zöld hajtásait eltávolítani.

A szolonisznál a rupertrisnál zöldojtás céljából igen is lehet sőt kell a zöldtisztoztatást végezni. Különösen a rupesztisznál még az oldalhajtásokat is el kell távolítani. Különben egy tőn kevés zöldojtványt lehet készíteni, és azt is gyengőt.

A termő szőlő tisztogatása nagy gonddal jár. S nem tartózkodunk kijelenteni, hogy azt csak ahhoz értő emberek végezzék, akik tudják, hogy esztendőre, melyik oldalon kell a két hajtást metszés szempontjából meghagyni.

Ha ilyen emberekkel nem rendelkezünk, inkább maradjon el a zöld tisztogatás, minthogy tudatlan gyerekekre vagy mesélő és danoló leányokra bizzuk.

A mult napokban egy szőlőfelügyelő nagy hetykén oda vetette, hogy ő egész bátran eszközli a zöldtisztoztatást asszonyokkal, leányokkal és gyermekekkel. Egy másik komoly szőlész a kérkedő felügyelő urnak annyit mondott: „az ur a gazdája szőlőjét tisztogatatja, és az ő zsebéből fizeti a munkásokat; de én a magam szőlője felett intézkedem és én saját zsebemből fizetem, azért vagyunk mi ellenkező nézeten.” S neki tejjesen igaza volt.

Abban a zöld tisztogatásban, amelyet gyerekek, asszonyok és dudoló leányok végeznek, nincsen köszönet. Ezt állítjuk mi is.

Megkísérlettük mi is egyszer, de meg is adtuk az árát.

Ha valaki kételkedik, guggoljon le a tőkéhez, s meglátja mily nagy meggondolást kíván egy tőkéről a feles hajtásokat eltávolítani.

Inkább egy szemet magasabban metszünk, hogy a fejezetből sok feles hajtások ne törjenek elő. És ezt némileg elérhetjük.

Virágzás nemsokára bekövetkezik. Ugy intézze a gazda dolgait, hogy virágzás ideje alatt a szőlőben ne mászkáljon, s semmitsem dolgoztasson, mert a járás-keléssel a virágzásokat leveri és kárt tesz.

Ha a szőlő elvirágzott, ekkor következik a lisztharmat elleni védekezés, legyen az kénporral, vagy kénmájjal eszközölve.

Ha ezzel is készen vagyunk, sorrendben jön a kötés.

A kötés némely helyen figyelmetlenül eszközlik.

Fogják a kötanyagot, körül kötik a lombozatot a karóhoz.

Legtöbbször belekötik a szőlőfürtöt, mely felette hibás dolog.

Szigoruan rájuk kell parancsolni a kötőkre, hogy a szőlőfürtöket be ne kössék, azt a kötésen kívül hagyják szabadon.

Kötni általában kukoricza fosztásból készült szalaggal szoktunk, de ez felette hosszú munkát ad. Mivel egy szár nem éri át különösen a vastag karót, s így kettőt kell egybekötni. Ez pedig a munkásoktól sok időt elvesz.

Legalkalmasabb a rafia-háncs. Nem is drágább s hiszük, hogy nem sokára minden egyéb kötanyagot kifog szorítani.

Egész ideje, hogy az ember a permetezőket rendbe hozza, s a kádakat vagy hordókat permetezés céljából vízzel ellássa. Különösen, ha kén-májjal szándékozunk a liztharmat ellen védekezni.

Sok szőlőben a tyukhur szokott elterjedni. Az csak úgy lehet elveszíteni, ha a kapálást meleg száraz időben eszközöljük és pedig oly vékonyan, hogy a kapa vagy horoló, csak a sor tetején járjon. Így elvágatik a tyukhur gyökere és kivesz. Ellenben ha kapával mélyen kapáltatik, ismét beplántálódik.

Egyébként a kapálást mélyen kapával kell eszközölni.

Akik elvannak maradvá a magas fás vagy ékojtással, bátoritólá mondjuk, hogy május hó közepéig mindig van idő a magas fásojtás és az ékojtás eszközölésére.

A magas fásojtás lehuzásánál sokan úgy járnak el, hogy még az anyatókét is beföldelik. Ez helytelen. Az anyatókét szabadon kell hagyni, hogy hajtásai elétörjenek, hogy az elétörő hajtások zölden belegyenek nemesíthetők.

A szőlőben lévő hiányos helyek foltozása is most következik. A fiatal egy éves ültetés közé még sima veszt is lehet ültetni; a két három éves ültetés gyökeres ojtvánnyal foltozható. Az idősebb szőlőben lévő hiányokat azonban csak erős gyökeres ripária-portálissal kell foltozni. Mert a lombozattól az ojtvány meghal. De a ripária-portális 2—3 éves korára kifejlődik, azután zölden vagy magas fásojtással benemesíthető, és eldönthető.

A karók rendes beverését sem szabad szemelől téveszteni, nehogy azok kidölve a fakadást agyonüssék.

Ahol a tavaszi esőzések a vermeket sankgödröket beöntötték, azt ne feledjük el azonnal kitisztítani, nehogy egy újabb esőzés a földet a szőlőből ki vigye.

Különfélék.

Fagy károk. E hó 27-én viradóra a fagy a szőlőkben ország-szerte nagy károkat tett. Eddig a következő vármegyékben förtént fagy károkról értesültünk. Tolna, Nógrád, Ung, Bereg, Jászkunszolnok, Arad, Baranya, és Abauj-Torna-vármegyéből. Továbbá Pécs, Eger, Székelyhid, T.-Ung, D.-Földvár, Mernye, Kunfélegyháza, Czegléd, Nagy-Körös, Solymos, Oroszi, Pásztó, Rétszilás, Királyháza, Debreczen,

Miskolcz, Jászkisér, Szolnok, Tállya, Hatvan, Gödöllő, Erdőtelek, Ecséd, Hort, Abony stb. városok és községekből.

Ezekből látható, hogy a fagy országos károkat tett, mert ezen az ország különböző részeiben lévő községek és városokból ha bejelentett a fagy kár, fel kell tenni, hogy közbeeső területek sem lettek mentek a fagy károktól.

Ezen mondhatni általános fagy kár után az a következtetés, hogy általánosságban kevesebb bor fog teremni, mint egyébként termett volna. És így az következtethető, hogy a bornak az ára emelkedni fog. A mostani viszonyok között erre azonban alig lehet kilátás. Mert az olasz vámtétellel előzönik az olaszborok a piacot, a hiányt pedig majd pótolják müborral, s így a kevesebb termésnél sem lehet áremelkedésre számítani.

Mily nagy szerencsétlenség ezen állapot! ilyenkor érezzük, hogy ez a helyzet tarthatatlan. Jobb sors mikor érkezik már el a te fénykorod a szőlészek egén!?

Nagy aggodalmat ad a szőlészeknek, hogy mit csináljon elfagyott szőlőjével? Mi azt tanácsoljuk, várjon egy pár napot míg az idő fölmelegszik; mert akkor lehet a valódi kárt megösmerni, ha leglább egy pár órán át az erős nap megsüti. Sok hajtás le konyul akkor, ami még most egészségesnek látjuk azután. Amely tőkén a fakadások lefagytak, a jövő évi termés érdekében is újra kell metszeni.

Némely fajoknál az új metszés némi termést idézhet elő, annyiban a tőke fejezetében lévő alvó szemeket életre kelti, és ebben sok termő rügyek vannak.

A jégeső. Alig melegedett fel az időjárás, már több helyről nagy jégesőket jelentenek. Eger határában nagy jég esett. Vison/a határanak egy részén a jég szintén kárt tett. Ugyan mikor érkezik el már az állami biztosítás? Mikor lesz intézkedés arra, hogy egy órai vihar az év egész jövedelmét tönkre ne tegye? Mert a mostani magas díjtételek mellett a jég elleni biztosításról szó sem lehet.

A szőlőszállítás. A szőlő szállítás érdekében legközelebb a Földmívelési Miniszter elnöklete alatt ankett volt. Azt tárgyalták: miként lehetne a szőlő szállítását kedvezőbbé tenni. Az értekezleten arról is volt szó, hogy a megindult nagy telepítés mellett a csemege szőlőben túltermelés lesz.

Bizon ha mindenki a csemege fajok termelése után kapkod, nagyon könnyen bekövetkezhetik, hogy a kistermelőknek termékei nem igen találnak piacot.

Nagyvárad mozgalma. Nagyvárad képviselő testülete a képviselőházhoz egy kérvényt terjesztett föl, melyben a magas boritaladó leszállítását kéri. Hasonló értelemben kellene felírni mindazon városok és községeknek, ahol bortermeléssel foglalkoznak.

H i r d e t m é n y.

Még van eladó fajtiszta

ripária-portális

sima szőlővessző.

Az idő előrehaladtánál fogva az **első osztályt** 20 koronáért; **másod osztályt** 12 koronáért árusítom.

Valódiságáért szavatolok.

Van még európai bor és csemege szőlővesszők, mindazon fajokból melyeket lapunk múlt számában felsoroltunk.

Hasonlóképen szolgálhatunk

othelló szőlővesszővel

Gyökeres vessző ezre 24 kor.

Sima „ „ 16 „

Megrendelésnél 25%-töli előleg küldendő. A név és kiadó vasuti állomás olvashatóan kiirandó.

Gyöngyös, 1900. június hó.

Tisztelettel

Csomor Kálmán

szőlő-nagybirtokos.